

**ДОКУМЕНТИ З АРХІВНОЇ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ
на ПАВЛА ВИШНЕВСЬКОГО. 1926–1930 рр.**

№ 1

**Промови перед збором пожертв на ремонт
Софіївського собору**

1926 р.

До Парахвіяльної Церковної Ради і О. Настоятеля
Української парахвії с. *Пінчуки*¹

Любі брати. Наша предковична святиня Софіївський Собор в м. Київ — вертеп відродження нашої церкви, Мати всіх Українських церков, кафедра Митрополита всієї України, де відбувся Всеукраїнський Церковний Собор, де виблагано благодать Св[ятого] Духа на нашого першого Митрополита. Святий Софіївський Собор потребує зараз великого ремонту. Сама парахвія своїми лише коштами зробити його не в силі, а й гідність нашої Української Церкви, і велика вартність Св[ятої] Софії для нашого побожного Українського народу і всесвітня цінність її як пам'ятника давньої старовини, вимагають того, щоб Свята Софія і своїм зовнішнім виглядом відповідала своїй величності, щоб не допустити Св[яту] Софію до зневаження і руйнації...

Пам'ятаючи слово Господнє, що братерською допомогою повинна бути найбільш міцною його Церква, парахвіяльна Рада Софіївського Собору з благословенства найпочеснішого Митрополита Василя і з ухвали Всеукраїнської Православної Церковної Ради, звертається до Вас, брати, стати їй на допомогу в справі ремонту Св[ятої] Софії.

Отже щире прохання до Вас: 1) Пустіть в Церкві тарілку в Вербну неділю на всіношній і на літургії, після Євангелії на ремонт Св[ятої] Софії Київської. 2) Просимо О. настоятеля, щоб перед збіркою пожертв сказав промову і з'ясував важливість для Української Церкви Св[ятої] Софії, або щоб виголосив Промову щодо цього прикладається. 3) Зібраним коштом складіть для себе акт на прикладеному зразку, а копію цього (акта, яку

¹ Тут і далі виділені курсивом слова вписані від руки.

можна написати й на поштовому переводі) по можливості негайно надішліть з зібраними пожертвами до Парахвіяльної Ради Собору Св[ятої] Софії на таку Адресу: В м. Київ, Митрополиту Василю Липківському, ул. Короленка Ч-24.

По одержанні грошей негайно буде надіслана квітанція.

Ми певні, що Ви, брати, уважно поставитесь до нашого прохання і зробите Св[ятій] Софії Київській цю послугу за ту велику духовну утіху, яку вона дала нам відродження нашої Церкви і незмінно давала в своєму Українському народові на протязі майже дев'яти віків.

З братерською до Вас любовію
настоятель Собору

Митрополит Василь Липківський

Голова парахвіяльної Ради

Підпис нерозбірливий

Скарбник

Підпис нерозбірливий

Секретар

Підпис нерозбірливий

ПРОМОВА

перед збіркою пожертв на ремонт Св[ятої] Софії в Києві.

Любі брати і сестри, діти нашої рідної вільної Церкви.

В це урочисте свято Входу Господнього в Єрусалим на протязі багатьох років провадилась в наших Церквах збірка пожертв на м. Єрусалим, де гроб Господній, де храм Воскресіння Христового.

Але тепер дякувати Милосердному Господеві ми маємо свій Єрусалим м. Київ, де храм Св[ятої] Софії — цей вертеп народження нашої Церкви, цей храм воскресіння нашого народу. Збудована сином Св[ятого] Князя Володиміра Ярославом Мудрим, Св[ята] Софія приймала в собі ще тих наших дідів, що охрестились за Св[ятого] Володиміра в річці Дніпрі і з того часу, отже близько 900 літ незмінно стоїть як осередок нашого церковного життя і з нашим народом переживає всі його радості і біди, лиха.

Під час татарського погрому і Св[ята] Софія була пограбована і зруйнована, але залишилася непорушним муром. Св[ята] Софія, на якому зберігся величний чудовий образ Богородиці з піднятими до неба руками й інші величні образи. Коли народ наш страждав під татарською неволею і Св[ята] Софія перебувала в руїнах. Коли народ наш став визволятися й відроджуватись, то став він відновляти і Св[яту] Софію і почалась в ній знов служба Божа. Коли наша Церква Українська визволилась від польської неволі славетний Митрополит Київський Петро Могила перш за все обновив і прикрасив Св[яту] Софію і вона знов стала осередком нашого

вільного церковного життя. Під час Московської церковної неволі, коли осередок нашого церковного життя перенесено було в Москву та Петербург, народ наш весь час мріяв, коли знову настане той щасливий мент, що рідне місто Київ з його святинею Св[ятою] Софією знов стане осередком вільної Української Церкви. І от тепер цей щасливий мент настав: Церква наша скинула з себе чужу неволю, стала вільною, Автокефальною і Київ знов став нашим рідним Єрусалимом, Св[ята] Софія — вертепом нашого відродження, храмом нашого воскресіння. Тут коло Св[ятої] Софії склався перший гурток Українців, що почав відкривати українські парахвії; в Св[ятій] Софії майже вперше залунала служба Божа рідною мовою; в Св[ятій] Софії відбувся перший Всеукраїнський церковний Собор в [...]² році.

В Св[ятій] Софії перед образом Богородиці «непорушний мур» стала Всесоборна висвята нашого першого Митрополита і Св[ята] Софія й досі залишається й надія на Бога, що назавжди залишиться кафедрою нашого Митрополита і осередком нашої Церкви... І коли ми тепер перед усім світом сміливо кажемо, що ми — український народ маємо право бути вільною церквою, то це через те головним чином, що ми маємо свій рідний предковичний Єрусалим — м. Київ, свій рідний живописний вертеп, свій Храм воскресіння — святу Софію. (*премудр. Божу*).

І от тепер цей наш рідний вертеп, храм нашого воскресіння просить нашої допомоги: Софія потребує великого ремонту, якій не в силі зробити та парахвія, що коло неї згуртувалась. Допоможемо ж, браття, нашій Матері Св[ятій] Софії в її тяжкому сучасному стані. Не раз уже її руйнували. Але народ кожен раз, коли сам відживався і Св[яту] Софію обновляв.

Поможемо ж на обновлення і зараз, і цим покажемо, що ми й самі відживляємось для рідного церковного життя.

Зараз піде тарілка за пожертвами на ремонт Св[ятої] Софії.

Пожертуйте хто що може. Нехай наша жертва виявить вашу свідомість і вимолить всім нам ласку Божу перед образом Богородиці «непорушний мур». Не допустимо браття нашу найбільшу святиню до занепаду й руйнування в ці часи нашого церковного визволення³.

АКТ.

Року Божого 1926 в Вербну неділю Парахвіяльна Рада Української парахвії села (чи міста) перевела в церкві

² Згаслий текст.

³ На лівому полі від руки написано: «Великий налог».

збірку пожертв на ремонт Св. Софії Київської, при чому зібрано:

На всеношній

на літургії

.....

Разом

Зібрані гроші в сумі карб. коп. надсилаються до парафіяльної Ради Софієвського Собору в м. Києві.

Голова

Скарбник

Секретар

*ГДА СБ України, ф. 6, спр. 39125-ФП, арк. 46 (конверт).
Копія. Машинопис.*

№ 2

Звернення протоієрея Л. Юнакова до Парафіяльної Ради Церкви с. Пінчуки про збір пожертв на ремонт церков

30 квітня 1928 р.

До Парафіяльної Ради Церкви с. Пінчуки

Христос воскрес, дорогі браття й сестри.

Президія ВПЦРаді братерські вітає всіх вас з світлими днями Воскресіння Христового, і бажає Вам від воскресшого Христа Бога нашого здоров'я, спокою, побожного життя і усякого добра.

Нинішні дні, дорогі браття і сестри, є дні найурочистіші і святі для всіх християн. У ці дні святкуємо ми воскресіння з гробу Христа Ісуса — Начальника й Основоположника нашої віри, нашого спасіння. Єдиного посередника поміж Богом і людьми, що віддав Себе за визволення всіх. Нині оспівуємо знищення нашої смерті смертю Христовою, зруйнування пекла і радісний вихід з нього в'язнів-старозавітніх праведників на волю слави «чад Божих», в царство небесне, в світлі оселі райські. Нині святкуємо вільний перехід від землі на небо душ усіх, що помірають з вірою у Христа, в надії на воскресіння і життя вічне. Отже, в такі дні, як нам не радуватись, як не веселиться і, за воскресіння Спасителя нашого Ісуса Христа й за своє з ним воскресіння.

Але, святкуючи воскресіння Христове, в чому ми повинні виявляти свою радість. Якою має бути наша радість у ці «нареченні і святі дні».

По святості й божественності днів і радість повинна бути свята й божественна, а по світлості свята і веселість повинна виявлятися у ділах